Kryl

michal huvar

k nedožitým šedesátinám...

SAPERE AUDE DIEM

MICHAL HUVAR

KRYL

CARPE DIEM

2011

© Michal Huvar, 2011
Photo © Jiří Mrva, 2011
© Carpe diem, 2011
www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic
ISBN 978-80-87195-31-4

NOVÉ PŘEDESLÁNÍ

V roce 2001 mi po přečtení této knížky o Krylovi Karel Knechtl z vydavatelství Sony Music/Bonton nabídl producentskou činnost ke všem dosud známým titulům zesnulé písničkářské legendy. V rozhovoru jsme se při setkání shodli na tom, že by bylo nadmíru zajímavé a záslužné dát prostor i věcem neznámým, teprve postupem času nově vytvořeným titulům. Tato „novinková“ CD se měla sestavovat z Krylovy rozsáhlé pozůstalosti, bohužel ale umístěné v Pasově, a měla se při vydávání střídat s materiálem starým, leč nově zrevidovaným a zvukově vyčištěným. Pustili jsme se do práce s tím, že ji docení budoucí generace.

Ke Krylově debutu jsem tedy připravil, jak mi ukládala smlouva, obsáhlý booklet, který je nyní zařazen na samém konci knížky, a ten v roce 2001 poslal Karlu Knechtlovi. Marlen Krylová ho však – mně i jemu z naprosto neznámých důvodů – zcela zamítla. Karel Knechtl už německou občanku nestačil přesvědčit o správnosti námi zvolené koncepce. Smrt, jež ho náhle přepadla, byla rychlejší.

Pak se dlouho nic nedělo, až v roce 2002 jsem našel na pultech reedici památného LP **Bratříčku, zavírej vrátka** (1969) bez jakékoli nové informace, jež by poznání o Krylovi posunula dál, bez sleevenote (nepočítám-li Černého původní), což vzbudilo oprávněnou nevoli možná natěšených posluchačů. Podobný „osud“ je připraven i pro další reedice Krylových nahrávek. Vycházejí či vyjdou v původních obalech, což je v pořádku, ovšem už zdaleka ne to, že i s původními, nezřídka až neuvěřitelně chybnými komentáři. A to je doslova tragédie. Šance udělat „kritické

vydání“ zvukového Kryla, jak jsme s Karlem Knechtlem zamýšleli, tak zmizela na dlouhé roky, ne-li na věčné časy. O to více nabývá na smyslu a významu bádání nad Krylovými písničkami obsažené v tomto svazku. A velevzácné Krylovy pásy ze Svobodné Evropy v Pasově? Snad „jen vítr to ví“, co s nimi bude...

Michal Huvar, 2004

POZNÁMKA NA VYSVĚTLENOU

A pokud někdo píše o Karlu Krylovi,
pak ať napíše popravdě: Domnívám se,
že byl takový a onaký. Vědět s určitostí
to nikdy nebude.

Marlen Krylová

Když jsem před časem obdržel nabídku redaktora nakladatelství Torst Jana Šulce, zdali bych k prvnímu svazku Spisů Karla Kryla, věnovanému jeho písňovým textům, nechtěl napsat Hudebně historický komentář, příliš dlouho jsem neváhal. Témuž nakladatelskému domu jsem totiž sám navrhl, že se pustím u příležitosti vydávání jejich Spisů do práce na obsáhlé Krylově monografii, která by se mi velmi líbila jako tečka za Krylovým dílem, že doba pěti let, plánovaná pro jeho vydání, je akorát tak dostačující na zpracování tohoto úkolu. Návrh, bohužel, nebyl akceptován, jako dostačující se jevil doslov. Jeho součástí měl být kromě kompletní diskografie i esej o písňových textech Karla Kryla a komentář k jednotlivým deskám v pravém slova smyslu, tedy jakési kritické pohledy na ně. Více než to mi postupem času začala pod vlivem sesbíraného studijního materiálu vstupovat do psaní potřeba spíše dovysvětlení řady omylů, mystifikací, ba lží, které kolem Kryla nadělali novináři a hudební publicisté svou začasto až neuvěřitelně lajdáckou a povrchní prací. Avšak namísto toho, co se mi z obšírného pole zdrojů podařilo o Krylových hudebních nosičích shromáždit, se

v Torstu nakonec rozhodli upřednostnit přetisk všech přípisů a povídaček z albových obalů, přestože obsahují zjevná pochybení a přehmaty. Torst tímto znovuuvedením – bez jakéhokoli vysvětlujícího aparátu – de facto uznal jejich pochybený obsah. Vyřazený materiál z původní zamýšlené koncepce Hudebně historického komentáře byl a je natolik obsáhlý, že vydá na knížku. Obsah je podle mého soudu zase tak závažný, že stojí za to s ním seznámit čtenářskou veřejnost. I proto, aby mohl posloužit hlubšímu poznání písničkového odkazu Karla Kryla. To by se nikdy nemohlo uskutečnit bez přispění některých osob.

Mé poděkování patří zejména paní Marlen Krylové za pohostinné přijetí a umožnění přístupu do Archivu Karla Kryla v Pasově, manželům Magdaleně a Dušanovi Melzerovým za zapůjčení bytu v Českých Budějovicích při mé cestě do SRN, Miloši Müllerovi za pomoc při studiu materiálů v knihovně Libri prohibiti, Vojtěchu Klimtovi za cenné odkazy, připomínky a pořízení soupisu Krylových zpěvníků, Boženě Hrůzové a Jaroslavu Platilovi za ochotné dohledávání údajů k diskografii, Janě Bobčíkové za zaslání polských zpěvníků a nahrávky rozhlasového pásma Milana Herynka, Joachimu Dvořákovi a Tomáši Hrubému za sdělení údaje k literatuře, Jarmile Hamanové za pomoc při formulování dopisů adresovaných do SRN, Jiřímu Mrvovi a Jiřímu Šimákovi za některé důležité informace.

Michal Huvar, 1999

NA OSTROVĚ PÍSŇOVÝCH POKLADŮ

ať zazní znovu
ten krylovský zpěv
z bezručovského kraje
ať neumřou bardi...
Karel Vysloužil

Dobrá báseň – a nejinak i její kmenový spřízněnec písňový text – dokáže říci ve své miniatuře dvakrát víc než povídka. To je vcelku stará známá zkušenost, připomínající se nám i v uvedeném mottu, kteréžto o pocitu nad uprázdněným místem po písničkáři, básníku, výtvarníku, žurnalistovi, ale také dobře utajeném prozaikovi Karlu Krylovi (12. 4. 1944 – 3. 3. 1994) vypovídá ve svých čtyřech verších myslím dosti příznačně a obsažně. Hlas jejich autora z beskydského Pasínku, nejmenšího časopisu na světě, odkrývá totiž nedlouho od náhlé Krylovy smrti to hodně patrné, znepokojivé ticho ve voliéře českých, moravských a slezských bardů, a to na postu jím dříve zastávaném. Náplň práce tu byla kýmsi charakterizována takto: *„Nekompromisně jmenuje a ukazuje. Nezastaví se před ničím a nikým. Chvílemi máte pocit, že vyhlásil válku všemu a všem, nebo spíš všemu negativismu, co v nás je.“*

Zdá se, že Kryla tedy mnozí postrádáme jako písničkáře i s tím, co mu bylo ke konci života vyčítáno a popisováno jako zapšklost a nazlobenost, co i jeho kolegové od kytary a pera v době „rozkvětu transformačního zázraku“

označovali jako levičáctví *(„Bylo by lákavé počítat s Karlem Krylem pro levici, k níž měl rozhodně blíž než ke ‚smetánce', ale tak se o spisovateli myslím uvažovat nedá,"* vystihuje situaci Jaroslav Sekera v Haló novinách 11. 1. 1995.) a podkopávání snah polistopadové politické elity. Paradoxní je, že Kryl chybí zrovna s tím, co se jeví v jeho značně vrstevnaté tvůrčí činnosti jako nejméně nosné, ač to byl pilíř jeho kariéry: chybí folku jako pichlavý kverulant, který pro tuto roli nezřídka obětoval ve svých textech nadčasovost, hloubku myšlenky, ale i poetično. Stálo mu to za to?

„Tomu se člověk neubrání, že udělá věc, která zestárne, anebo už je blbá v době svého vzniku a neměl by ji býval udělat. Takhle třeba Kryl neměl napsat většinu svých věcí a měl psát ty krásné, jako je Plaváček. Měl se zabývat tímhle ... a mohl do dneška žít a tvořit krásné věci, jichž byl schopen," myslí si jeho generační souputník Vladimír Veit a v podhoubí slov mu pulzuje ono problematické a v domácím literárněvědném kontextu dosud nevyřešené: Je písničkář méně než básník? A kdo je vůbec první a kdo ten druhý?

V tomto není spornější osoby, než jakou je právě Kryl. Když držel v rukách kytaru, byl poměrně početnou obcí posluchačů, ale tu a tam i určitým kritikem – navzdory nevalné úrovni některých svých prvotně básnických prací – považován za víc. *„Ihned po prvním poslechu svitlo mi tehdy naprosto jasně, že původce této desky není žádný ‚písničkář' (v tradici Hašlerově, sahající – chcete-li – až k Hutkovi), a taky žádný ‚protestsongař'..., že Kryl je bezesporu ... plnohodnotný básník,"* dočteme se v doslovu Antonína Brouska ke knize Zbraně pro Erató. A naopak při mylném ztotožnění textu písničky s básní či pominutí nestejných kvalitativních úrovní v jeho výhradně básnické produkci, nemohl se nedočkat i odsudku, že mezi „skutečnými" básníky nemá co pohledávat, neboť je „pouhopouhý" písničkář.

„Nad Krylem došlo na začátku roku 1996 k velké polemice,“ připomínají jeden takový „spor“ v knize Na tvrdém loži z psího vína Zdeněk Kožmín a Jiří Trávníček. *„Začal ji básník Petr Král poukazem na kýčovitost, přízemní mělkost, grafomanii Krylových textů a jejich závislost na aktuálním společenském kontextu, přičemž do svého odsudku zahrnul i osobnost samotného písničkáře s jeho vemlouvavým chováním na koncertech.“* Jak a kde však hledat v rozepři mezi básníkem a písničkářem výsledek, když mělkost a závislost Krylových textů na společenském kontextu pravdou je i není a oproti slabé básni ve sbírce se dá najít ve zpěvníku mimořádně vydařený text k písničce a naopak? Možná že vhlédnutím do povahových rysů daných mu narozením ve znamení Skopce. A mohlo tomu být jinak, porovnáme-li je s Krylovými životními peripetiemi? Asi těžko. Snad pouze tehdy ano, kdyby hvězdy poslechl a soustředil se ve svých tvůrčích aktivitách jen a jen na jednu věc. To se však nestalo.

„Jaký vlastně byl?“ dostala kdysi otázku Yvonne Přenosilová, Krylova kolegyně ze Svobodné Evropy. *„Velice citlivý a strašně sebekritický, neustále nespokojený sám se sebou. Měl kvůli tomu i mindráky. Nikdy nebyl slunným kamarádem, spíš býval zamračený,“* odpověděla lakonicky. Není to totiž až tak důležité, navíc rozličná osobní svědectví si značně protiřečí. Snad víc než u nich se dá vyčíst ve „velkém“ evropském horoskopu. Ten Krylovi přisuzuje oblibu ruchu a pozornosti kolem jeho osoby, hýčkání si nezávislosti, ctižádost, vyvinutý pud sebezáchovy, víru ve vlastní schopnosti, odmítání rad ostatních, řečnickou přesvědčivost, vědychtivost a sečtělost, jakož i vůli zastiňující rozum a cit. Dále Skopce obdarovává rychlou chápavostí, bystrým postřehem a obětováním se pro velké věci a činy, což jim prý umožňuje silně vyvinutý smysl pro povinnost. Stejně signifikantní ke Krylově osobě, pomyslíme-li na jeho celoživotní boj za svobodu jedince, se zdá být i citát k lidem tohoto znamení

od Samuela Smilese: *„Kdyby nebyly na cestě žádné problémy, nepřišel by ani úspěch; jestliže by nebylo oč usilovat, nedalo by se ničeho dosáhnout.“*

Nahlédneme-li do astrologických určení pro Skopce ještě zevrubněji, vyjeví i nadšení hovořit o činech a plánech, dávku sporů a přehánění, občasnost nevypočitatelného chování, kapek sobeckosti (Yvonne Hálková, důvěrná přítelkyně: *„Nebyl to kompromisní člověk. Vyžadoval však, aby lidi pro něho nebo kvůli němu dělali kompromisy, to ano.“),* neklidu, náladovosti a podrážděnosti, stejně tak vzrušivosti, smyslnosti, nevázanosti a daru působit důvěryhodností a smyslem pro humor. Píše se v nich doslova: *„Ti, kdo se narodili ve třetí dekádě Skopce (11. 4.–20. 4.), se vyznačují šlechetností a největším smyslem pro spravedlnost. Mají větší intuici, schopnosti předvídat a přizpůsobit se situaci. Mohou projevovat hlubší zájem o filozofické otázky... Bývají štědří. Táhne je to také k delším cestám.“* To vše lze v Krylových textech a též v životě vystopovat a doložit. Čínský horoskop to doplňuje: *„Nerozvážná slova a ukvapená rozhodnutí lze obvykle nesnadno odčinit.“* K tomu naťukává i možné vysvětlení chování Opice, Krylova určení v tomto horoskopu, po roce 1989: *„Čas od času se jí zmocní nadšení, a když se události nevyvíjejí podle jejích představ, velice ji to rozruší.“* A tak Vladimír Veit to tušil asi dosti přesně, když řekl: *„On se snad oddělal nervově z politiky, jak já to vidím. Rozčiloval se, hodiny denně diskutoval... On, aby mohl bejt šťastnej, tak snad potřeboval bejt nešťastnej, měl takovou povahu.“*

Povahu nepomíjím proto, neboť spolu s životními podmínkami a okolnostmi bezesporu stála u zrodu Krylovy písňové poetiky. A zdůrazňuji slovo písňové, protože u básní máme co do činění s poetikou v mnoha rysech pojednou odlišnou. K té první se vyslovil Vladimír Merta v tom smyslu, že *„naprostá většina jeho písní je lyrika na takovou tesknou, bezručovskou notu. Jednou se šíleně ura-*

zil, když jsem mu říkal, že je jediný český básník, který navazuje na Bezruče. Ostatně, myslím, že je mezi nimi víc paralel.“ Podívejme se na ně, a to s pomocí studie o Bezručovi z pera Františka Buriánka.

Tou nejzjevnější analogií se jeví mocná, až zanícená síla prožitku, stojící u kolébky patosu obou. *„Ale je to patos nikoli velkých slov a gest, nýbrž vášnivé lásky a nenávisti,“* podotýká Buriánek, a jako kdyby mluvil o Krylových textech z poloviny šedesátých let. Po třetí desce se v průběhu let sedmdesátých tato vášnivost a rozhořčenost z nich vytrácí, ale na albu **Monology** (1992) je opět zjevná a dobře čitelná. *„A jeho gesta revolty nebo zoufalství, třebaže symbolicky mluvící za společenský celek, mají vždy silný osobní přízvuk,“* dopovídá se na adresu Bezruče. O Krylovi to platí rovněž, byť později už nepromlouvá ani zdaleka za tak početný celek jako „Bratříčkem“ v roce 1968. Asi to věděl. I proto pojmenoval svou poslední autorizovanou kolekci nahrávek tak, jak pojmenoval.

Je zajímavé sledovat, jak i další Buriánkovy pohledy na Bezruče odpovídají Krylovi. Třebas hned tento: *„Prudký byl ... nejen v negaci světa, v němž nedovedl najít své místo, ale i v řešení vlastní vnitřní krize...“* No schválně: zkuste najít mezi Krylovými texty ty pozitivněji naladěné nebo vzpomeňte na jeho hledání pozice po listopadu 1989, na stěhování sem a tam, na unáhlená prohlášení, kde bude či nebude bydlet. *„Do emocionální nálože v básníkově nitru ukládala životní zkušenost výbušné látky po mnohá léta,“* píše o Bezručovi Buriánek. *„Z dětství to byla zkušenost ze smutného osudu vlastního otce...“* (I tu měl Kryl totožnou, když bolševická zvůle jim odebrala a zničila rodinnou tiskárnu.) *„Z pražských studií pocit promarněného života.“* (Kryla přepadla zase deziluze z jeho generace.) *„Z osudů poštovního úředníčka uražená národní a demokratická hrdost.“* (Krylova dostala na frak rozdělením Československa.) *„Z milostných vzplanutí*

hořké zklamání.“ (O něm se promlouvá v Půlkacíři i jinde.)

A nakonec se Buriánek obrací k tvorbě: *„Vedle sarkastických politických invektiv ... teskný lyrický povzdech...Vedle alegorických obrazů stavěných na kulturně historických reminiscencích ... písně zřetelně navazující na tradici lidovou a podávající bezprostřední a prostý výraz citového naladění.“* K tomu snad netřeba cokoli dodávat. Je to zkrátka tam! *„Stojí na zemi, ale výšlehy jeho ... obraznosti jdou nad prostor a čas.“* Ne však, jak už to v životě chodí, v očích všech.

Zde už jednou vzpomenutý článek Petra Krále v Literárních novinách z 18. 1. 1996 s titulem Nekryluju mohl být vítaným pootevřením dveří do tolik potřebné diskuse nad písničkáři, kdyby neobsahoval jednu fatální (a od literáta až nepochopitelnou) podlost (Nebo že by nevědomost? Potom však přímo alarmující!): písňový text je v něm poměřován s *„pravou básní“,* s jakousi, vágně řečeno, *„skutečnou poezií“,* primárně určenou ke čtení a až následně možná k nějakému přednesu. Jenže: *„Písňový text představuje nejprimárnější typ poezie. Je dostupný širokému okruhu vnímatelů, často zasahuje všechny věkové stupně i sociální vrstvy. Zvláštní může připadat jedno: jako poezie se vůbec nevnímá, s poezií ani nemůže být směšován, existuje v nedílné jednotě se svou hudební realizací.“* Tolik Zdeněk Heřman v Etudách o písňovém textu. Otiskl je časopis Divadlo už v roce 1962. Z nich plyne, že odtrhneme-li text od muziky, uškodíme oběma, ale více asi přeci jen písňovému textu. Ten je totiž možno plně vnímat a „číst“ výhradně ve spojitosti s hudbou. Srovnávat text k písničce s básní je pak nelogické. A v tom je u Krále základní kámen úrazu.

Milan Jungmann spor mezi mrtvým Krylem a živým Králem diagnostikoval jako *„rozdílné vnímání světa a literatury“* s dodatkem, že *„Králův výpad nemůže samozřejmě zničit estetickou působnost Krylových textů, je-li*

v nich obsažena, inspirovala ho obava, aby lyrická kýčovitost nezaplavila další literární území, po němž se čeští čtenáři pohybují. V tom vidím význam Královy nesmiřitelnosti," tvrdí v Několika poznámkách k současné literatuře, *„je opřena o nynější odpor takřka veškeré poezie vůči méličnosti."* Že by však ani on nepostřehl Královu nehoráznost, míchání jablek s hruškami? Literární kritik by se něčeho takového neměl dopustit ani v legraci. To je totéž, jako kdybychom dali vedle sebe písňové textíky Jana Vodňanského a verše Františka Hrubína. Jistě, rým najdeme u obou, u každého ale vznikl za odlišným účelem.

Při zjevné Králově dezinterpretaci (Na jeden z ohlasů reagoval tvrzením, že *„spíš než o podstatu věci – mou kritiku Kryla jako básníka – v nich jistě šlo o něco jiného..."* Je však třeba říci notně hlasitě, že právě jeho „podstata věci" neexistuje, neboť *„kritiku Kryla jako básníka"* nepodal ani v nejmenším. Podal kritiku jinou – kritiku Kryla jako textaře!) ztrácejí tak na věrohodnosti i úsudky, ve kterých mu lze přitakat. Ano, text Bratříčku, zavírej vrátka lze považovat za agitku, ovšem písňovou. A nikoli ve smyslu pejorativním, jak by si Král přál, ale ve smyslu termínu ze Slovníku literární teorie. Za agitku je v něm označena *„úderná lyrická báseň obracející se k veřejnosti s aktuální výzvou, zvláště politického dosahu... Lyrický subjekt ji obvykle neadresuje jedinému čtenáři, ale celému kolektivu (shromáždění, občanům), popř. i jménem kolektivu mluví."* Namísto básně dosaďme písňový text a hovořme o agitce písňové. Ta může být buď dobrá, nebo špatná. Nepatří-li Bratříčku, zavírej vrátka do koše prvního, tak potom která? Vůbec s celým Krylovým debutem, ale i s **Rakovinou** (1969) a v menší míře i s titulem **Maškary** (1970) je to velmi podobné jako se Slezskými písněmi, de facto taktéž agitkou. Buriánek v ní rozpoznává volání *„hlasu, který mluví za druhé, který vyslovuje nejen svůj, ale i kolektivní osud"*. A tu se ptejme: Nestvořily nakonec

okolnosti z Kryla rovněž mluvčího těch, *„kteří nemohou, nesmějí žít svůj život svobodně a šťastně“?* A nepřevtělil se některým po návratu taky *„ve ‚škaredý zjev‘“*, v trn v oku?

Zajisté že v jistých písničkách *„humor – nebo snaha o něj – se ... dělil s patosem“*, objevuje dávno objevené Král. I to *„pracné úsilí“* se najde. Pochopitelně. *„Pro Kryla bylo největší nirvánou to, když dokázal hluboké myšlenky a jejich břeskné pointy sdělovat formou filigránsky stavěných veršů, jejichž konstrukce je někdy jasná až po několikerém slyšení či přečtení,“* odhaluje Krále ve svém postřehu Jan Petričko. *„K tomu je třeba připočíst znamenitý cit pro rytmus, přesný jako atomové hodiny, a … samozřejmě: Krylovy rýmy, skvost třpytnější výbuchu supernovy! Proto i klasická kupletová či ABAB forma dostává v jeho případě příchuť něčeho neobvyklého, protože je zrýmována způsobem, jaký se nikdy nikomu v tuzemsku nepodařil. Vezměmě si pro názornost … Bratříčku, zavírej vrátka. Zde autor volí nejprve klasické čtyřverší v pravidelných rýmech ABAB, ale pátý a šestý verš (tedy* ***‚přijeli v hranatých / železných maringotkách‘****) jdou jakoby vlastní cestou. Kdepak! Po následném, opět ortodoxním čtyřverší dochází k setkání obou uvedených veršů v rýmovém uzavření cyklu (****‚po cestách klikatých / bratříčku v polobotkách‘****). Zkuste si někdy něco podobného (a to je ještě v Krylově případě ukázka z konstrukčně lehčích, viz níže) a pochopíte, jak neskonale těžké je udržet myšlenku a smysl textu, když jste limitován ‚nutností‘ vše blízce či vzdáleně rýmovat. Neotřele rýmovat. A držet jasně daný rytmus. V písni Marat ve vaně … dosahuje Karel Kryl mistrovského žonglérství, když rýmově neuvěřitelně protká sedm (!) veršů, přitom veršů kratičkých, z nichž některé jsou jednoslovné, takto:* ***‚Laskavé šero / vám přikryje tvář / s grimasou hrůzy / ruka, jež před chvílí / hladila ramena / zkameněla! / Nanic je pero / a k ničemu snář / zemřely Múzy / to, že se nestřílí / smrt***

jenom znamená / pro anděla.‘ *Ukázka myšlenkového a formálního eskamotérství nejtěžšího kalibru. Takové a obdobné případy jsou v Krylových písních a básních přítomny permanentně, autor tuto formu hýčká, tříbí a cizeluje.“* Proč to dělá? Protože právě to je jeden z poznávacích znaků, jímž se liší od druhých. A ještě to má jeden důvod, sdělil Kryl: *„Trénink. Je ale spousta kritiků a pánů odborníků, textařů, kteří to nemají rádi, protože nechápou, že aby člověk nevyšel ze cviku, tak si zkouší tu češtinu lámat a ohýbat, jak jen se to dá.“*

Není od věci, i kvůli nastolení rovnováhy, ocitovat za touto málo korigovanou oslavou názor více se držící při zemi: *„Kryl je znám spíše jako písničkář.* ***‚Něžná i proradná / krutá i bezradná / Plamen i červánek / Ďábel i beránek / Cukr a sůl…‘*** *Při podrobnějším zamyšlení nad textem či nad hudbou toho příliš nezbyde. Několik otřepaných spojení (jakou hloubku v sobě mají všechna ta bez omezení chrlená slova: žít, umírat, milovat, nenávidět, dějiny, svoboda?), naproti tomu tuctová muzika, snad jen o něco plačtivější než u tolika dalších písní od táborových ohňů.“* Pohled Dalibora Dobiáše by se mohl brát v potaz, kdyby to podrobnější zamyšlení (alespoň v předchozím rozsahu) přinesl (a že v literárněkritickém Obratníku by to měla být oproti Petričkově Rock Reportu přímo povinnost) a ne pouze deklamoval, kdyby ve stati Fenomén Kryl nevyjevil svou neznalost, ba nepřipravenost tvrzením, že svazek Krylových spisů s názvem Básně *„nezahrnuje celou veršovou tvorbu – např. Kníšku Karla Kryla“*. To prosím ani nemůže. Postrádaná kniha totiž neobsahuje básně, ale písňové texty. A opět tu máme hrušky s jablky!

A Král si pořád vede svou – *„jak jsou Krylovy písně závislé na aktuálním společenském kontextu, mimo nějž ztrácejí výmluvnost i prostou srozumitelnost. Bratříček stejně jako (třeba) Rakovina ‚fungují‘ jen na pozadí dané, obecně známé situace (invaze, normalizace), s níž si je spojuje publikum, ale kterou samy nepostihují...“* Pakliže